

در تاریخ پر فراز و نشیب آدمی، انسان‌ها همیشه خاطرات، عقاید و تاریخ نیاکان و گذشتگان خود را سینه‌به‌سینه و به طور شفاهی یا به شکل نقاشی مکتوب برای آیندگان خویش به میراث باقی گذاشته‌اند؛ گاه در قالب اسطوره‌ها و گاه خلق افسانه‌ها و گاه در قالب حکایت‌ها و قصه‌های عامیانه؛ اما این سنت هیچگاه متوقف نشده و در تمام گستره دنیا و ملل مختلف همیشه زنده و در جریان بوده است. چه در مغرب زمین و چه در مشرق می‌توان آثار و نشانه‌های فراوانی از اسطوره‌پرداز ی افسانه‌سرایی سراغ گرفت و ایران، هند و مصر می‌توانند نمونه‌های تام و تمامی از این موضوع باشند و یونان جایی که ادیسه و ایلیاد هومر و داستان خدایان اساطیری نمودی بارز دارد. لیکن پس از فروپاشی روم و حاکمیت هزار ساله مسیحیت کاتولیک در قرون وسطی این جریان با توقف روبه‌رو می‌شود، چراکه اکنون تفاسیر برگرفته از مسیحیت کاتولیک محور عالم و آدم می‌شود و در آن جایگاه داستان، اسطوره، رمان و قصه تا حدودی کم‌فروغ است.روپای رنسانس بر تمام شئون مردم تأثیری شگرفی می‌گذارد و دنیای جدید و متفاوتی از آنچه بوده خلق می‌کند و همه چیز دستخوش تغییر می‌شود.روپای قبل از رنسانس جامعه‌ای فنودالی است که کتاب در آن پدیده‌ای مختص طبقه اشراف، نجیب‌زادگان و کلیسا است، زبان علم لاتین محسوب می‌شود و مردم به‌رغم خود و دسترسی کم خود به کتاب فاقد آموزش رسمی و سازمان‌یافته به معنای امروزی آن بودند. کتاب به

هومن نیسری؛ تبدیل رعیت به شهروند در انقلاب مشروطه، گام مثبتی بود که نیمه‌کاره ماند. انقلاب مشروطه به عنوان یکی از مهم‌ترین تحولات سیاسی- اجتماعی تاریخ معاصر ایران توانست خواسته‌های به متن آورد. خواسته‌هایی همچون برخورداری از حقوق شهروندی که البته به واسطه ثابت ماندن ساخت قدرت، محقق نشد.انقلاب ناقص، انقلاب شهید، جنبش ناتمام؛ اینها نام‌هایی است که پژوهشگران تاریخ ایران به انقلاب مشروطه داده‌اند. انقلابی که نامش هرچه باشد بی‌تردید در تاریخ معاصر ایران تحولی بی‌بدل است. یکی از مهم‌ترین گام‌های مثبتی که با انقلاب مشروطه محقق شد، تغییر نگاه به مردم از رعیت به شهروند بود. پیش از آن مردم ایران در قالب رعایایی تعریف می‌شدند که اصولاً ساختار قدرت و در رأس آن پادشاه هیچ حقی برای‌شان قائل نبود. «توده مردم همواره جمعاعتی غلام و بنده بدون اراده، بدون رأی در تقدیرات خود و رنجشوری که در آن زیست می‌کردند به نام ملت ایران خوانده می‌شدند و جان، مال، عقیده، ایمان و مذهب و همه چیز آنها دستخوش هوای نفس و تمایلات شاه بود… همه بندگان شاه بودند نه آزادمرد و آزادزن بودند و نه برده. آنان تا اوایل قرن بیستم هم در معنا همذ و هم در معنای رعیت بودند… رعایایی که علی‌الاصول و در تحلیل نهایی از خود، رأی، اراده و استقلال نمی‌داشتند و جان و مال‌شان در تحلیل نهایی در گرو تصمیمات قاهره دولت و عوامل و عساکر آن بوده است.»^(۱) اما انقلاب مشروطه این شرایط را تغییر داد. مفهوم شهروندی در سال‌های منتهی به انقلاب مشروطه مورد توجه قرار گرفت و مقصود از آن عمدتاً این بود که مردم حق دارند به عنوان عضو جامعه خواسته‌های مشروح و پذیرفته‌شده‌ای را از حکومت طلب کرده و برای مطالبه آن بکوشند. در مطرح شدن این مفهوم، عوامل گوناگونی دخیل بودند.

■ **زمینه‌های شکل‌گیری حقوق شهروندی**

مفهوم شهروندی در انقلاب مشروطه به یکباره مطرح نشد و عواملی دست به دست هم دادند تا برخورداری از حق شهروندی به خواسته‌ای عمومی تبدیل شود.عواملی همچون اصلاحات‌انجام‌گرفته در

بسازد، و داعیه اندیشه حسابگری عقلانی بریده از آسمان دارد. ماشین چاپ به کمک او می‌آید و با شروع نهضتی که در رنسانس توسط امثال مارتن لوتر کینگ و کالوین در ترجمه انجیل به زبان‌های مختلف شکل می‌گیرد چاپ کتاب روزبه‌روز همه گیرتر می‌شود؛ اکنون هر مکتوبی به سرعت به کتاب تبدیل و در اختیار تمام مردم قرار می‌گیرد. در واقع کتاب ابزار ارتباطات و زبان زمانه می‌شود. انقلاب صنعتی این روند را با شتاب بیشتری روبه‌رو می‌کند. با اختراع ماشین بخار و فناوری‌های بعدی روزبه‌روز کتاب وارد زندگی مردم می‌شود. دوران فنودالیسم در اروپا به آرامی رو به زوال می‌نهد و طبقه جدید بورژوا و سرمایه‌داری نوین که بیشتر بر پایه تولید انبوه و کارخانه‌ای و تجارت استوار است یا به عرصه وجود می‌گذارد.استعمار خود را به ۴ گوشه جهان می‌رساند

و کشتیرانی به‌روزترین، سریع‌ترین و به‌صرفه‌ترین وسیله حمل‌ونقل جهانی می‌شود. قالب اجتماعی مردم نیز متحول می‌شود و با ظهور صنایع بزرگ و سنگین طبقه‌ای بزرگ از کارگران حرفه‌ای در اروپا شکل می‌گیرد که با کوچ از روستاها به مناطق شهری در کارخانه‌های بزرگ و کوچک تولیدی مشغول کار هستند. صنایع جدید نیازمند نیروی کار باسواد هستند و ناظر بر همین نیاز پایه‌های آموزش عمومی به شکل امروزی آن شکل می‌گیرد و خیل عظیمی از مردم باسواد می‌شوند. بشر جدید بشر ماشینی است و اوقات خود را در کارخانه‌های بزرگ که پر سررودا سپری می‌کند و نیازمند سرگرمی است. بدین شکل نوع جدیدی از ادبیات که کم و بیش، از گذشته وجود داشته به آرامی شکل می‌گیرد و این ادبیات جدید چیزی نبود غیر از رمان و داستان. چاپ کتاب سهل و ساده شده و با قیمت تمام‌شده ارزانی در اختیار قرار می‌گیرد و از جایی کتاب به‌طور عام و رمان به طور خاص به صنعتی پر سود تبدیل شده که ناشران را ترغیب به چاپ و ترویج کتاب می‌کند. نخبگان، کُنش‌نشان، اشراف و حتی طبقه جدید بورژوازی اروپا وسیله‌ای غیر از کتاب برای ترویج و انتشار افکار خود ندارند و در کنار متون مقدس رمان به بخش مهمی از زندگی مردم تبدیل می‌شود. نخستین تصاویر متحرک در سال ۱۸۷۸ در اروپا بر پایه عکسبرداری متوالی ساخته و می‌توان گفت سینما متولد می‌شود. اگرچه بسیاری از صاحب‌نظران شاید ارتباط میان سینما، رمان و داستان را چندان قوی و

■ ■ ■

نگاهی دوباره به انقلاب مشروطه

ایرانیان؛ از رعیت تا شهروند

خود شننده حقوقی که در قانون اساسی مشروطه نیز نمود یافت.

■ **حق شهروندی در قانون اساسی مشروطه**

فرمان مشروطه و به دنبالش قانون اساسی مشروطه بالاخره پس از مبارزات فراوان مردم ایران در سال ۱۲۸۵ خورشیدی به امضای «مظفرالدین شاه» و تأیید مجلس شورای ملی رسید تا خواسته دیرینه مردم درباره وجود قانون در کشور محقق شود. «قانون اساسی مشروطیت از نظر حقوقی جایگاهی برای دیکتاتوری باقی نمی‌گذاشت… اصل بیست‌وششم متمم قانون اساسی مشروطه، حکومت و اساس آن را بر رأی مردم دانسته و تکیه‌گاهی جز اراده مردم برای آن قائل نبوده.»^(۲) به این ترتیب با پذیرش حق رأی‌دهی برای مردم، ایرانیان پس از سال‌ها می‌توانستند طبق قانون مشروطه در تعیین سرنوشت خود و کشورشان دخیل شوند. این حقی بود که در متن قانون اساسی مشروطه همراه با مواردی همچون تأکید بر برابری و مساوات برای تمام مردم به آن اشاره شده بود اما بسیاری عملاً از این حقوق بهره‌مند نشدند و این موضوع مدتی مدید پس از مشروطه بر روی کاغذ ماند.

■ **ناکامی حق شهروندی در عمل**

پس از اجرایی شدن قانون مشروطه، در زمان حکومت قاجار تنها عده‌ای محدود توانستند از امتیازات قانونی و حق شهروندی خود بویژه حق رأی‌دهی بهره‌مند شوند. این امر به دلیل محدودیت‌هایی بود که در این زمینه وجود داشت: «در دوره یکم قانونگذاری، انتخابات صنفی بود یعنی فقط ۶ گروه (۱- شاهزادگان و قاجاریان ۲- علما و طلاب ۳- اعیان و اشراف ۴- بازرگان ۵- زمین‌داران ۶- کشاورزان) حق رأی داشتند. نکته آنکه به موجب نوظلنامه انتخابات کشاورزان و زمین‌داران را یک گروه به نام ملاکین و فلاحین به حساب آوردند. نکته دیگر آنکه در تهران اعیان و اشراف از حق رأی محروم بودند و تنها ۵ گروه در انتخابات حق شرکت داشتند.»^(۳) علاوه بر این زنان نیز به کل از

سینمای انقلاب و لوازم آن

زمانی برای روایت ناگفته‌ها

■ **احسان کریمی** ■

مهم قلمداد نکنند اما نمی‌توان گمان کرد سینما خلأ ساخته‌شده است. بدین شکل می‌توان گفت سینمای غرب وارث ۴ سده نمایشنامه، رمان و داستان‌نویسی در نوع جدید و انواع و شکل‌های مختلف آن است. سینما در واقع وارث سوزه‌هایی بی‌انتهای برای ساخت می‌شود. نمایشنامه نیز با وجود نمود آن در یونان باستان قدرتمندتر از گذشته ظاهر می‌شود و برآیند این مسیر تاریخی سینمای امروز غرب است. امروز سری فیلم‌های سینمایی مانند رمان و احوال و بازنمایی یک رمان دنباله‌دار هستند. جهان از احوال و نسبت جدیدانسان غربی متأثر می‌شود و ایران معاصر نیز کم و بیش و با نواقص فراوان تحت تأثیر همین روند قرار می‌گیرد. ورود سینما و تلویزیون به ایران به سرعت شکل می‌گیرد اما رمان و داستان‌نویسی و به طور کلی تر کتاب بسسته به اوضاع و احوال سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران به کندی متحول و متشکل می‌شوند، چرایی موضوع در این نهفته است که رمان و داستان به عنوان بخشی از فرهنگ در گذر زمان شکل می‌گیرند اما سینما بنا به ماهیت ابزار و صنع بودنش به سرعت جهان‌گیر می‌شود.

امروز یکی از دغدغه‌های انقلاب اسلامی بازنمایی واقعیت‌ها، آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب برای مردم کشور و جهان و همچنین انتقال پیام و تفکر ناب، عقلایی- انسانی و اصیل انقلاب است و طبیعی است سینما و تلویزیون می‌توانند به عنوان ابزارهایی مؤثر در این میان نقش ایفا کنند. اما باید پذیرفت سینمای انقلاب نیز در خلأ یا پایه‌های سست استوار نخواهد شد. امروز سینمای انقلاب لازمی دارد که تا مهیا نشود نباید انتظار شکل‌گیری سینمای انقلاب را داشت. فیلم‌های استثنائی سینمای ایران که با دغدغه عده معدودی از کارگردان و تهیه‌کنندگان ساخته می‌شوند نمی‌توانند به اندازه کافی انقلاب را بنمایانند. امروز باید پذیرفت آموزش بازرگ و کارگردانی که خواهد شد اثر انقلاب داشته باشد آغاز از میانه است و نمی‌توان خلأ موجود را پر کرد. کارگردان و تهیه‌کننده‌ای که سناریو یا روایت مکتوب قوی در دست نداشته باشد و سینماگری که محتوای کافی در دسترس خود ندارد، نمی‌تواند فیلم انقلابی قوی و درخور بسازد و چه بسا اصلاً نمی‌تواند فیلم انقلابی بسازد. طبقه روشنفکری غریزده و سکولار نیز اساساً دغدغه انقلاب و آرمان‌های آن را ندارد. باید از بنیاد شروع کرد و سینمای انقلاب

را ساخت. نخستین لازمه انقلاب تولید محتوا برای سینما و تلویزیون است. باید آگاه بود این محتوا صرفاً با آموزش و پرورش رمان‌نویس و داستان‌نویس تامین نخواهد شد، چراکه اساساً دغدغه ما رمان و داستان به‌ماهو موجود آن نیست بلکه برای انقلاب رمان و داستان و در نهایت سینما ابزاری جهت انتقال پیام و بازنمایی واقعیت‌های مکتوم انقلاب و اسلام است لاجرم آن که برای انقلاب قلم می‌زند باید شخصی و شاخصه‌های خاص باشد. نویسنده تراز انقلاب باید به خودآگاهی تاریخی و باوری استوار از انقلاب و اسلام رسیده باشد، او باید به تاریخ اسلام و انقلاب و تاریخ اوضاع و احوال عالم خود آگاه و بصیر باشد و علاوه بر آن اسلام را بخوبی بشناسد و آرمان‌ها و دغدغه‌های آن را بداند. نویسنده انقلاب باید دغدغه انقلاب داشته‌باشد تا برای انقلاب قلم بر کاغذ گذارد. آن زمان که محتوای انقلابی خلق شد به دنبال آن بازگر، کارگردان و تهیه‌کننده انقلابی نیز خود شکل خواهند گرفت. پس از انقلاب نویسندگان زیادی ظهور کرده‌اند و کتاب‌های فراوانی نوشته شده است اما همیشه برای سینماگر انقلابی نبود محتوا دست او را خالی و حق انتخابش را محدود کرده است. باید اضافه کرد تولید رمان، داستان و نمایشنامه آن هم انقلابی علاوه بر ساختن پایه‌های سینمای انقلاب، نشر کتاب را نیز به تحرک وامی‌دارد. باید پذیرفت نویسنده انقلابی اصلاً قفر سوزه ندارد و تاریخ پرفراز و نشیب ایران چه قبل از اسلام چه پس از آن و چه در دوران چهار دهه‌ای بعد از انقلاب اسلامی پر از موضوعاتی است که می‌تواند هر کدام دستمایه خلق داستان‌ها و رمان‌های فراوان و به تبع آن فیلم‌های فراوانی شود؛ نویسنده انقلابی باید بداند هیچ حوزه‌ای نیست که او نتواند در آن قلم بزند. با نگاهی به هر سو، این کشور پر از روایت‌های ناگفته‌ای است که فریاد و بازنمایی سر داده‌اند و توجه ما را به خود می‌خوازند. از شور و شغف انقلاب تا خاگریزهای دفاع‌مقدس، از میدان مبارزه خاموش سربازان گمنام امام زمان(عج) بادشمنان تا رشادت‌های خاموش دانشمندان این مرز و بوم و از آتش‌نشنان جانباز و شهید تا مدافعان حرم، تا بعضی‌های فروخته‌ت اسلام و رد تازیانه ظلم‌های تکفیر و وهابیت بر یکپرده‌اش در تاریخ پر از داغ آن طوطی انقلابی بسازد. طبقه روشنفکری غریزده و سکولار نیز اساساً دغدغه انقلاب و آرمان‌های آن را ندارد. باید از بنیاد شروع کرد و سینمای انقلاب

■ **نتیجه‌گیری**

تحقق حقوق شهروندی یکی از مهم‌ترین خواسته‌های اجتماعی مردم ایران در سال‌های منتهی به انقلاب مشروطه بود که با به نتیجه رسیدن این انقلاب تا حدودی محقق شد و توانست تلقی عمومی از مفهوم تاریخی و سنتی رعیت را تغییر دهد. اما این تنها نیمه راه بود و «مشروطه نتوانست به جای آن بنیان‌کنی که به زیر سوال برده بود نظم و ساختار جدیدی تأسیس کند.»^(۴) به این ترتیب با گسترش شکاف دولت-ملت در سال‌های پس از مشروطه، مردم ایران برای انتظف عملی حقوق شهروندی خود مدت‌ها چشم‌انتظار ماندند، خواسته‌ای که در نهایت با انقلاب مردمی ایران در سال ۵۷ در عمل محقق شد.

پی‌نوشت

- مهدی ملکزاده، تاریخ انقلاب مشروطیت ایران، تهران، انتشارات علمی، ۱۳۷۳، چاپ چهارم، ص ۴۷
- محمدعلی مایون کائوزیان، استبداد، دموکراسی و نهضت ملی، تهران، نشر مرکز، چاپ ششم، ۱۳۹۲، صص ۲۸-۲۷
- یرواند آبراهامیان، ایران بین ۲ انقلاب، ترجمه احمد گل‌محمدی و محمدابراهیم فتاحی، تهران، نشر نی، چاپ بیستم، ۱۳۹۲، ص ۷۵
- ناظم‌الاسلام کرمانی، تاریخ بیداری ایرانیان، تهران، موسسه انتشارات‌امیرکبیر، چاپ دهم، ۱۳۹۲، ص ۲۱۴
- علیرضا ملاتی‌توانی، تبیین ریشه‌های اجتماعی- اقتصادی انقلاب مشروطه، تحقیقات تاریخ اجتماعی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۱، سال دوم، شماره دوم، ص ۱۲۲
- مصطفی رحیمی، قانون اساسی مشروطه ایران و اصول دمو کراسی، چاپ چهارم، تهران، انتشارات دیبا، ۱۳۷۸، صص ۷۰-۶۹
- جواد اطاعت، ماهیت دولت در ایران، فصلنامه اطلاعات سیاسی- اقتصادی، ۱۳۸۵، شماره ۲۳۴-۲۳۳، ص ۷۱
- اطاعت، همان، ص ۹۱
- صادق زیباکلام، سنت و مدرنیته، تهران، انتشارات روزنه، چاپ پنجم، ۱۳۸۲، ص ۴۵۹

منبع: مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

یکشنبه ۱۷ بهمن ۱۳۹۵

پاورقی ۳
متن کتاب «تبه‌ری میسان»، نویسنده فرانسوی درباره حادثه ۱۱سپتامبر
دروغ بزرگ
<div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div></div><div><div></div></div></div><div><div><div></div></div><div><div></div></div></div><div><div><div></div></div><div><div></div></div></div></div></div> <div>مه‌یر: بله! عملیاتی داشتیم. لوئین: آری!-با به‌طور نمونه می‌توانید به موردی اشاره کنید؟-گفته می‌شود هواپیمایی که در پنسیلوانیا سقوط کرده هدف قرار گرفته است.</div> <div>مه‌یر: نیروی هوایی هیچ هواپیمایی را هدف قرار نداد. بعد از اینکه نوع تهدید هوایی برای ما معلوم شد، گشت‌زنی هوایی را با هواپیمای جنگنده رادار آواکس و تاکتر سوخت‌رسان شروع کردیم. هدف از این گشت‌زنی، پیدا کردن و تعقیب هواپیماهای روده شده بود، اما ما هیچ هواپیمایی را پیدا نکردیم که تعقیب کنیم.</div> <div>لوئین: این دستوری که نام بردید، قبل از حمله به پنتاگون صادر شد یا بعد از آن؟</div> <div>مه‌یر: تا آنجا که من می‌دانم، این دستور بعد از حمله به پنتاگون صادر شد.</div> <div>سناتور بیل نلسون که تا به حال ناظر مذاکره بوده سوال می‌کند: جناب رئیس! اگر اجازه بفرمایید به منظور تکمیل اسناد خبرهایی را که شبکه CNN از حوادث ثبت کرده، ارائه کنم. زمان دقیق برخورد دومین هواپیما به برج جنوبی ۹ و ۳ دقیقه و زمان برخورد بوئینگ ۷۷ به پنتاگون ۴۲ و ۹ دقیقه بوده است. ساعت ۱۰ و ۱۰ دقیقه، زمان سقوط هواپیمای یونایتد ایرلاینز پنسیلوانیا گزارش شده است بنا براین فاصله زمانی برخورد هواپیما به برج و سقوط هواپیمای دیگر روی پنتاگون، ۴۰ دقیقه است. این زمان از مرحله برخورد دومین هواپیما به برج جنوبی تا سقوط آخرین هواپیما در پنسیلوانیا یک ساعت و ۱۰ دقیقه طول می‌کشد.</div> <div>لوئین: آنچه ما مایلم بدانیم این است که چه زمانی پنتاگون از حالت‌های اضطراری و تهدیدهای بالقوه نظیر خطرهای FAA درباره تغییر مسیر هواپیماو چیزهای دیگر باخبر شد؟ اینها چیزهایی است که مایلم، از شما بشنوم.</div> <div>مه‌یر: این چیزی نیست که بتوانم پاسخ بدهم. بعد از نخستین حمله به برج‌های دولقو ما بلافاصله گروه‌های مقابله با بحران را به حالت آماده‌باش درآوردیم. بعد هم با مقامات ایالتی ارتباط برقرار کردیم. اما از اینکه چه زمانی هواپیماهای نیروهای دفاع هوایی (NORAD) وارد عمل شدند، اطلاعی ندارم.</div> <div>لوئین: مواردی که قبلاً از شما پرسیدم چطور؟ آریا FBI یا FAA یا به هر طریق، یکی از نهادهای مسوول گزارش داده‌اند که هواپیمایی تغییر مسیر داده یا هواپیمایی به واشنگتن یا هر هدف دیگری نزدیک می‌شود؟آنها باید گزارش کرده باشند، در غیر این صورت در وظایف خود اهمال کرده‌اند.</div> <div>مه‌یر: بله! همین‌طور است. همان‌طور که می‌دانید در زمان حمله من در پنتاگون حضور نداشتم. ممکن است قبل از وقوع حادثه گزارش‌هایی به پنتاگون مخابره شده باشد که برای من هم زیاد روشن نیست، اما ما کارمان را با گزارش‌ها و خطرهای مرکز دفاع هوایی (NORAD) و FAA شروع کردیم و از این طریق به موقعیت هواپیمای روده شده و هواپیمایی که در پنسیلوانیا سقوط کرده پی بردیم، اینکه جنگنده‌ها آن هواپیما را رهگیری کرده باشند، اطلاعی ندارم، من باید.</div> <div>لوئین: فکر می‌کنید چه زمان این گزارش‌ها به‌خاطرندارد.</div> <div>مه‌یر: اما ما آنها را پیدا خواهیم کرد.</div> <div>■ در جست‌وجوی زمان از دست رفته</div> <div data-bbox="406 2807 695 2837" data-label="Text"> <p>مهم‌ترین مذاکرات کمیته‌نیزوهای مسلح‌مجلس، داستان لحظه به لحظه حوادث را به گونه دیگری نقل کرد تا-از این طریق ابهامات به‌جای مانده ناشی از دستپاچگی، عدم اطلاع یا ضعف حافظه رئیس ستاد مشترک (مه‌یر) را برطرف کرده باشد. این گزارش به فاصله یک روز پس از انتشار کمیته با مه‌یر منتشر شد. در گزارشی که NORAD منتشر کرد، زمان دریافت هشدار هواپیماهایی ساعت ۹ و ۲۴ دقیقه صبح اعلام و تصریح شد: «بلافاصله جنگنده‌های اف - ۱۶ مستقر در پایگاه هوایی لانگ لی با دستور رهگیری هواپیمای بوئینگ به پرواز درآمدند. اما نیروی هوایی بدون اطلاع از موقعیت هدف (هواپیمای بوئینگ) به تصور اینکه این هواپیما نیز به قصد وارد کردن ضربه سوم به برج به سمت نیویورک در پرواز است، جنگنده‌های اعزامی را به سمت شمال (نیویورک) هدایت می‌کنند. در حالی که جنگنده‌ها در مسیر شمال (نیویورک) در جست‌وجوی هدف بودند؛ یک هواپیمای باری ارتش پس از برخاستن از باند فرودگاه ریاست‌جمهوری واقع در سنت آندرو به‌طور کاملاً اتفاقی هواپیمای بوئینگ را شناسایی می‌کند؛ اما زمان از دست رفته است و دیگر هیچ اقدامی ممکن نیست.»</p> </div> <div data-bbox="74 2842 353 2869" data-label="Text"> <p>ادامه دارد</p> </div>